

суспільстві. Правова самоідентифікація громадянина, в першу чергу, пов'язана зі сприйняттям своїх прав та цінностей. Для створення «комфортних» умов формування правової ідентичності серед громадян, в першу чергу, держава повинна укріплювати позиції права через підвищення його значення для всього соціуму.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Парута, О. В. Концепція правової ідентичності в дискурсі теорії держави і права. *Науковий вісник Ужгородського національного університету* : Серія: Право / гол. ред. Ю.М. Бисага. – Ужгород: Видавничий дім «Гельветика», 2013. – Вип. 23. Ч. 1. Т. 1. – С. 78;

2. Калінін, М.В. Джерела конфлікту в формуванні правової культури особи. *Науковий вісник*. № 2. 2013. с. 8.

Ключові слова: правова ідентичність, механізм формування правової ідентичності, правосвідомість.

Key words: legal identity, mechanism of formation of legal identity, legal awareness.

Караман Микола Віталійович

Національний університет «Одеська юридична академія»

асистент кафедри загальної теорії права та держави,

доктор філософії за спеціальністю 081 «Право»

ПРАВО НА ПРОФЕСІЙНУ ПРАВНИЧУ ДОПОМОГУ В УМОВАХ СУЧАСНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ

Реалії сьогодення здійснюють неабиякий вплив на активність розвитку всіх сфер існування суспільства. Українське суспільство не є винятком в цьому плані. Окрім глобальної пандемії коронавірусу COVID-

19, яка сама по собі спричинила кардинальні зсуви в існуванні сучасних держав, українське суспільство існує в умовах збройного конфлікту з росією. Важко заперечувати вплив цих процесів на розвиток України як демократичної та правової держави, зокрема одного із граней цих державних властивостей, а саме забезпечення права на професійну правничу допомогу.

Відповідно до статті 59 Конституції України кожен має право на професійну правничу допомогу. У випадках, передбачених законом, ця допомога надається безоплатно. Кожен є вільним у виборі захисника своїх прав [1].

Враховуючи негативні економічні тенденції уваги актуалізуються дослідження надання безоплатної правової допомоги як державної гарантії реалізації права на професійну правничу допомогу.

Аналізуючи текст Закону України «Про безоплатну правову допомогу» можна виділити два види безоплатної правової допомоги, а саме первинну та вторинну.

Безоплатна первинна правова допомога визначається як вид державної гарантії, що полягає в інформуванні особи про її права і свободи, порядок їх реалізації, відновлення у випадку їх порушення та порядок оскарження рішень, дій чи бездіяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, посадових і службових осіб [2].

Отже поняття первинної правової допомоги тісно пов'язане з інформуванням особи про межі її можливої поведінки та можливості забезпечення законних прав та інтересів.

З цього приводу, варто зазначити, що інформатизація суспільства яка все більше розповсюджується в сучасному глобалізованому та цифровому світі здійснює свій вплив також і на здійснення безоплатної первинної правової допомоги. Сьогодні, інформування особи про її права і свободи та порядок їх реалізації може здійснюватися в мережі Інтернет (наприклад

просвітницькі відеоролики тощо), засобами мережевого, телефонного та іншого зв'язку. Однією з причин, що зумовили такі різкі зміни у формах забезпечення права на професійну правничу допомогу стала пандемія коронавірусу COVID-19. Протиепідемічні заходи, що запроваджувались державами значно зменшували безпосереднє спілкування осіб, зокрема й в процесі здійснення професійної правничої допомоги.

Безоплатна вторинна правова допомога визначається як вид державної гарантії, що полягає у створенні рівних можливостей для доступу осіб до правосуддя [2].

М.М. Ясинок з досліджуючи доступ до правосуддя як важливу гарантію демократичного суспільства зазначав, що доступ до правової допомоги є одним із складових понять, які формують зміст поняття доступу до правосуддя, оскільки правова допомога в умовах безробіття, низького рівня заробітних плат для великої кількості людей є занадто дорогою, а звідси і недосяжною. Розуміючи це, держава намагається послабити фінансовий тиск на особу, яка має намір звернутися до суду в питаннях отримання кваліфікованої юридичної допомоги [3; С. 81].

Триваючу збройна агресія росії проти України спричиняє кардинальні соціально-економічні наслідки в житті українського суспільства. В умовах воєнного стану та ризику ракетних бомбардувань складно забезпечити нормальну та стабільну роботу економіки держави, що безперечно призводить до падіння рівня фінансового забезпечення громадян. Окрім інших очевидних наслідків, соціально-економічні умови, що склалися в державі призводять, зокрема, до зменшення можливості людей оплачувати кваліфіковану правничу допомогу, що призводить до збільшення кількості категорій громадян, що можуть звертатись за отриманням безоплатної вторинної правової допомоги задля отримання рівного доступу до правосуддя, що декларується в Конституції України.

Також, Бурий В.О. зазначав, що доступ до правосуддя має бути забезпечений шляхом поширення правової грамотності і особистісної культури для запобігання виникненню конфліктних ситуацій та стимулювання осіб до самостійного врегулювання спорів. Варто прагнути, щоб класичне правосуддя використовувалось лише у разі неможливості використання альтернатив у зв'язку з природою спору або через вичерпання попередніх засобів. Незважаючи на те, що в українському законодавстві право на доступ до правосуддя тлумачиться у вузькому розумінні, лише як доступ до класичного правосуддя, гарантії цього права, визнані Конституцією України, дозволяють поширювати їх на позасудові засоби вирішення спорів, з огляду на зміст ст. 3, що визначає мету та спрямованість діяльності держави [4; С. 28].

Таким чином, можемо припустити, що поширення можуть набути позасудові способи вирішення спорів та поступове підвищення правової грамотності населення враховуючи здобутки ХХІ століття в сфері комп'ютеризації.

Враховуючи вищевикладене, можемо зазначити, що глобальні перетворення, що здійснюють вплив на розвиток всіх держав не минули й Україну. Проте у випадку України ситуація ускладнюється не тільки глобальними причинами, а й специфічними, як то збройна агресія росії. В цих умовах змінюються й особливості сучасного розвитку держави, зокрема щодо забезпечення доступу громадян до професійної правничої допомоги. Так, карантинні заходи, що були запроваджені для боротьби з пандемією COVID-19 активізували дистанційне ознайомлення з правами та способами їх реалізації (здійснення первинної правової допомоги), а широкомасштабна агресія країни-сусіда може призвести до активізації позасудових способів вирішення спорів.

ЛІТЕРАТУРА:

5. Конституція України : Закон від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text> (дата звернення: 11.11.2022).

6. Про безоплатну правову допомогу : Закон України від 02.06.2011 № 3460-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3460-17#Text> (дата звернення: 11.11.2022).

7. Ясинок М.М. Доступ до правосуддя як важлива гарантія демократичного суспільства. *Університетські наукові записки*. 2013. № 1. С. 79-85.

8. Бурий В. О. Право на доступ до правосуддя як одна з передумов забезпечення інших прав і свобод людини. *Наукові записки НаУКМА*. Юридичні науки. 2018. Т. 1. С. 25-28.

Ключові слова: глобалізація, цифровізація, правнича допомога, безоплатна правова допомога, правове просвітництво, доступ до правосуддя.

Key words: globalization, digitalization, legal aid, free legal aid, legal education, access to justice.

Грезіна Олена Миколаївна

*Національний університет «Одеська юридична академія»
кафедра загальної теорії права та держави
начальник відділу оцінювання якості вищої освіти ЦООПАР*

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ХАРАКТЕРИСТИКИ ЗАКОНОДАВСТВА В ОСВІТНІЙ СФЕРІ УКРАЇНИ ТА ФРАНЦІЇ

Освіта є основою для розвитку суспільства, і тому дослідження освітнього права є перспективним напрямом розвитку національної